

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ (Area Base) ซึ่งผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method Research) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่ตำบลนาคุณ ใช้กระบวนการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ปัญหา สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมภาคเกษตร การวิเคราะห์ทางเลือก และกำหนดแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน การปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดและแบบแผนการทำอาชีพเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีความมั่นคงทางด้านอาหารของภาคครัวเรือน เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลภาคสนาม ด้วยการสังเกต การเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเครือข่ายผ่านการจัดกิจกรรมของกลุ่ม การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล และช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาวิจัยตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์จุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญจากความเป็นเกษตรกรรุ่นเก่าไปสู่ความเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยคัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

1. เกษตรกร จำนวน 30 คน
2. ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน
3. ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 5 คน
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ เกษตรอำเภอ, พัฒนาการอำเภอ, สาธารสุขอำเภอ, เทศบาล, ธ.ก.ส. จำนวน 5 คน

กิจกรรม

1. การสนทนากลุ่ม
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึก
3. แบบบันทึกการสังเกต

ระยะเวลา

- 1 เดือน (กุมภาพันธ์ 2559)

ผลที่ได้รับ

1. ได้ชุดความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน
2. ได้ชุดความรู้ที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาคเกษตร ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
3. ได้ชุดความรู้ที่ชี้ให้เห็นถึงการปรับตัว และพัฒนาการเพื่อความอยู่รอดของ สังคมภาคเกษตร
4. ได้ชุดความรู้ที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหา และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อสังคมภาคเกษตร

ระยะที่ 2 กำหนดคุณลักษณะของเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฐานคิดการวิจัยคือ “ปรับเปลี่ยน เรียนรู้ เป็นอยู่แบบพอเพียง ” และ หลักสัปปุริสธรรม 7 ต่อจากนั้น ศึกษาการลงมือทำเกษตรผสมผสานเกษตรกรภาคครัวเรือน

กลุ่มเป้าหมาย

1. เกษตรกร
2. ผู้นำชุมชน
3. ประชาชนชาวบ้าน

กิจกรรม

1. การศึกษาดูงาน
2. การระดมสมอง
3. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. การสนทนากลุ่ม
5. การสัมภาษณ์เชิงลึก
6. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และ สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
7. การสำรวจข้อมูลพื้นฐานครัวเรือนเกษตรกร

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
3. แบบบันทึกการสังเกต

ระยะเวลา

3 เดือน (มีนาคม - พฤษภาคม 2559)

ผลที่ได้รับ

1. คุณลักษณะของเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ตำบลนาคุณ
2. ชุดความรู้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ของเกษตรกรรุ่นใหม่ผ่านการเรียนรู้

ร่วมกันของเกษตรกรภาคครัวเรือน

ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายเกษตรกร และทดลองใช้รูปแบบผ่านการเรียนรู้ร่วมกันภาคครัวเรือน

กลุ่มเป้าหมาย

1. เกษตรกร ที่สมัครใจเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย โดยเลือกแบบเจาะจง

กิจกรรม

1. จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสรุปและถอดบทเรียน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก
3. การสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบบันทึกการสรุปและถอดบทเรียน
2. แบบสัมภาษณ์
3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

ระยะเวลา

1 เดือน (มิถุนายน 2559)

ผลที่ได้รับ

1. ชุดความรู้กระบวนการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายเกษตรกรภาค
ครัวเรือน
2. รูปแบบการสร้างเครือข่ายเกษตรกรภาคครัวเรือนที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว
นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของตำบลนาตุน